

5

Aan

De voorzitter van het bestuurscollege van het openbaar lichaam Saba

Adres kantoor Curaçao

De Rouvilleweg 39

Willemstad, Curaçao

Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten

Frontstreet 26

Convent Building

Philipsburg, Sint Maarten

Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba

L.G. Smith Boulevard 68

La Piccola Marina

Oranjestad, Aruba

Telefoon (+297) 5832800

Datum

15 september 2023

Ons kenmerk

Cft 202300094

Pagina

1/5

Uw kenmerk

Bijlage

2

E-mail info@cft.cw

Internet www.cft.cw

Onderwerp

Advies bij de ontwerpbegroting 2024

Geachte heer Johnson,

Op 1 september 2023 ontving het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Cft) de ontwerpbegroting (OB) voor het begrotingsjaar 2024 van Saba. Met dit schrijven ontvangt u het advies van het Cft bij deze OB.¹ De OB die Saba aanbiedt aan de eilandsraad dient vergezeld te gaan van dit advies, waarbij wordt aangegeven op welke wijze rekening is gehouden met de bevindingen en aanbevelingen van het Cft. In bijlage 1 van deze brief vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing bij dit advies.

Oordeel

De OB toont een meerjarig evenwicht in de periode 2024-2027. De OB voldoet daarmee aan de centrale evenwichtsnorm uit de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES). Conform de eerdere aanbeveling van het Cft, neemt Saba nu ook de bijzondere uitkeringen op in de begroting. Hierdoor wordt een realistischer beeld van de totale omvang van de begroting gegeven. Daarmee wordt de kaderstellende rol van de eilandsraad en de sturende rol van het bestuurscollege versterkt. Het Cft vindt dit een positieve ontwikkeling.

Toelichting

Saba presenteert een sluitende begroting voor de periode 2024-2027. De toevoeging aan de vrije uitkering, ontvangen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), zorgt voor een structurele verhoging van de baten. Deze middelen zet Saba onder meer in om structurele personeelslasten te bekostigen, die voorheen met incidentele middelen werden gedekt. Ondanks de structurele verhoging, begroot Saba geen positief resultaat.

Het Cft verzocht Saba meerdere malen de bijzondere uitkeringen op te nemen in de begroting. Saba heeft deze aanbeveling opgevolgd en de reeds toegezegde bijzondere uitkeringen opgenomen in de begroting. Het Cft acht dit een positieve ontwikkeling. De bijzondere uitkeringen bedragen namelijk een groot deel van de begroting van Saba, circa 54 procent in 2024.²

In de OB zijn de verwachte baten en lasten ingedeeld naar functionele indeling, zoals voorgeschreven in het Besluit begroting en verantwoording openbare lichamen BES (BBV BES). Het Cft verzoekt Saba al geruime tijd om ook een indeling op basis van economische categorieën op te nemen in de begroting, zodat de begroting beter inzicht geeft in de financiële positie van het openbaar lichaam. Saba geeft aan dat, als gevolg van het gebruikte financiële systeem, het technisch niet mogelijk is om dit overzicht aan de begroting toe te voegen. Het Cft kan zich hierdoor geen goed oordeel vormen over het realiteitsgehalte van met name de lasten. Saba stelt in de begroting voornemens te zijn in 2024 een evaluatie en mogelijke upgrade van het financiële systeem door te voeren. Het Cft blijft hierover graag geïnformeerd.

Het Cft heeft in eerdere adviezen opgemerkt dat het weerstandsvermogen van Saba nog niet op het gewenste niveau is. Saba stelt dat er geen financiële ruimte is om reserves op te bouwen en het weerstandsvermogen te vergroten. De kosten voor basisvoorzieningen zijn namelijk relatief hoog op Saba. Hierdoor ziet het openbaar lichaam zich genoodzaakt om alle beschikbare begrotingsruimte aan te wenden voor het subsidiëren van eerste levensbehoeften, zoals stroom en drinkwater. Het Cft gaat graag nader in gesprek over de hoogte van het weerstandsvermogen en stelt voor dit punt te betrekken bij de gesprekken die momenteel gevoerd worden met de openbare lichamen en het ministerie van BZK over het weerstandsvermogen en de mate van liquiditeit.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Drs. L.M.C. Ongerling

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
Het hoofd Financiën van het openbaar lichaam Saba

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

Saba zet de OB af tegen de begroting 2023 en de jaarrekening 2022. Deze vergelijking geeft een vertekend beeld. In de OB heeft Saba de reeds voorziene bijzondere uitkeringen opgenomen. De begroting 2023 bevat echter alleen de reguliere exploitatie, exclusief de bijzondere uitkeringen.

De baten en lasten worden op basis van de functionele indeling weergegeven. Deze wijze van presentatie beperkt het inzicht in de financiële positie en reguliere exploitatie van het openbaar lichaam, waardoor het Cft zich geen goed oordeel kan vormen over het realiteitsgehalte van met name de meerjarige lasten.

Tabel 1: Overzicht baten en lasten (in miljoenen USD)³

	JR 2022	VB 2023	OB 2024	2025	2026	2027
Baten	30,1	17,6	45,5	42,5	33,8	24,8
Lokale heffingen	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5
Overdrachten	18,5	16,2	19,3	41,1	32,4	23,3
Bijzondere uitkeringen	10,3	-	24,8	-	-	-
Lasten	29,5	17,6	45,5	42,5	33,8	24,8
Reguliere lasten	19,2	17,6	20,7	42,5	33,8	24,8
Bijzondere uitkeringen	10,3	-	24,8	-	-	-
Resultaat	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Bron: de jaarrekening 2022 (JR), vastgestelde begroting 2023 (VB) en OB 2024 van Saba.

Baten

Saba begroot voor 2024 USD 20,7 miljoen aan reguliere baten, bestaande uit de lokale heffingen en overdrachten. Dit is een toename van USD 3,1 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2023. Deze verhoging is met name het gevolg van de structurele ophoging van de vrije uitkering. De baten samenhangend met bijzondere uitkeringen bedragen USD 24,8 miljoen in 2024. Saba begroot USD 1,4 miljoen aan lokale heffingen.⁴ De totaal begrote baten bedragen USD 45,5 miljoen in 2024.

De meerjarige totale baten tonen een dalende trend, tot USD 24,8 miljoen in 2027. Dit wordt verklaard door de bijzondere uitkeringen. Deze middelen worden in principe incidenteel verstrekt, voor projecten met een korte looptijd. Saba verwacht deze projecten de komende jaren af te ronden, en heeft nog geen zicht op eventuele nieuwe bijzondere uitkeringen.

Lasten

Saba begroot voor 2024 USD 20,7 miljoen aan regulieren lasten. De reguliere lasten stijgen met USD 3,1 miljoen ten opzichte van de vastgestelde begroting 2023, met name als gevolg van een toename van de personeelslasten. Saba begroot de totale lasten in 2024 op USD 45,5 miljoen. De lasten die samenhangen met bijzondere uitkeringen zijn voor de jaren 2025-2027 niet toegelicht. Derhalve kan het Cft niet beoordelen of de lasten in de meerjarenbegroting realistisch zijn begroot.

Weerstandscapaciteit

Conform het BBV BES neemt Saba in de OB 2024 een paragraaf over het weerstandsvermogen op. Het weerstandsvermogen bestaat uit een bestemmingsreserve weerstandsvermogen (USD 2,0 miljoen) en de post onvoorzien (USD 0,3 miljoen). Het weerstandsvermogen van Saba voldoet al meerdere jaren niet aan het door de eilandsraad vastgestelde beleid. Momenteel worden er gesprekken gevoerd tussen de openbare lichamen, het ministerie van BZK en het Cft over het weerstandsvermogen, de gewenste mate van liquiditeit en de bijbehorende risicoanalyse. Het Cft roept Saba op om na afronding van deze gesprekken de paragraaf over het weerstandsvermogen te herzien.

Financieel beheer

Saba geeft in 2024 prioriteit aan trainingen en ontwikkelprogramma's voor het personeel van de afdeling Financiën. Hiervoor trekt Saba expertise uit Europees Nederland aan. Ook heeft Saba het *Bureau of Projects and Policy* gelanceerd om de uitvoering van projecten te optimaliseren. Daarnaast is in mei 2023 een meerjarig veranderprogramma aan de minister van BZK gepresenteerd. Hierin zijn zeven punten aangemerkt met als doel om de gehele ambtelijke organisatie van het openbaar lichaam verder te professionaliseren. Vanaf 2024 zullen deze ontwikkelpunten een meer structureel karakter moeten krijgen binnen de organisatie. Onderdeel van dit programma is de technische en digitale ontwikkeling van systemen. Saba gebruikt een AFAS-systeem voor de financiële administratie. Dit systeem functioneert momenteel niet optimaal. Het Cft gaat graag met Saba in gesprek over optimalisatie van de informatievoorziening in begrotings- en verantwoordingsdocumenten en de (on)mogelijkheden die het huidige systeem biedt.

Collectieve sector

Conform artikel 11 lid 4 van de Wet FinBES rapporteert het Cft in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) jaarlijks, gelijktijdig met het doorzenden van de jaarrekening, over de voorlopige uitgaven-, inkomsten-, tekort- en schuld cijfers van de collectieve sector van de openbare lichamen, aan de minister van BZK. Voor Saba is niet recentelijk vastgesteld welke rechtspersonen tot de collectieve sector behoren, waardoor bovengenoemde rapportage niet kan worden opgesteld en toetsing van de rentelastnorm niet mogelijk is. Het Cft is in gesprek met het CBS om tot de vaststelling van de collectieve sector van Saba te komen, en zal u hierover informeren.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Op basis van artikel 17 van de Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Wet FinBES) adviseert het Cft bij de OB 2024. Het toetsingskader voor beoordeling van de OB wordt gevormd door de Wet FinBES aangevuld met de in het Besluit begroting en verantwoording openbare lichamen BES (BBV BES) opgenomen criteria.

² De vastgestelde begroting 2023 exclusief bijzondere uitkeringen had een omvang van USD 18 miljoen. De OB 2024 inclusief bijzondere uitkeringen heeft een omvang van USD 46 miljoen.

³ In deze tabel is sprake van afronding op USD miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁴ De niet-inkomen gerelateerde lokale heffingen bestaan uit de verkoop van landbouwproducten, de waterfabriek, het vervoer van studenten, de kinderopvang, de Health Card Sales en dividend uitkeringen.